

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. birželio 11 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Elektroninių ryšių tinklai ir paslaugos — Direktyva 2002/22/EB — 4, 9, 13 ir 32 straipsniai — Įpareigojimai teikti universaliąsias paslaugas ir socialiniai įpareigojimai — Prieigos fiksuotoje vietoje ir telefono ryšio paslaugų teikimas — Tarifų prieinamumas — Specialių tarifų pasirinkimo galimybės — Įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas finansavimas — Papildomos privalomosios paslaugos — Judriojo ryšio ir (arba) interneto abonementų paslaugos“

Byloje C-1/14

dėl *Grondwettelijk Hof* (Belgija) 2013 m. gruodžio 19 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. sausio 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Base Company NV, buvusi *KPN Group Belgium NV*,

Mobistar NV

prieš

Ministerraad,

dalyvaujant

Belgacom NV,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas (pranešėjas) ir C. G. Fernlund,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. lapkričio 12 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Base Company NV* ir *Mobistar NV*, atstovaujamų *advocaten* T. De Cordier ir E. Taelman,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos J. Van Holm ir M. Jacobs, padedamų *advocaten* S. Depré ir D. Schrijvers,

* Proceso kalba: nyderlandų.

— Europos Parlamento, atstovaujamo R. van de Westelaken ir J. Rodrigues,
— Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos I. Šulce, K. Michoel ir J. Herrmann,
— Europos Komisijos, atstovaujamos L. Nicolae, G. Braun, F. Wilman ir P.-J. Loewenthal,
susipažinęs su 2015 m. sausio 29 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis (Universaliųjų paslaugų direktyva) (OL L 108, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 367), iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/136/EB (OL L 337, p. 11, toliau – Universaliųjų paslaugų direktyva), 9 ir 32 straipsnių išaiškinimo bei Universaliųjų paslaugų direktyvos galiojimo atsižvelgiant į lygybės principą, įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 20 straipsnyje.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą pagal *Base Company NV* (toliau – *Base Company*) ir *Mobistar NV* (toliau – *Mobistar*) ieškinį, pareiktą *Ministerraad* (Ministrų taryba) dėl nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis operatoriams, teikiantiems vartotojams judriojo ryšio ir (arba) interneto abonementų paslaugas, nustatomas įpareigojimas prisidėti prie šių paslaugų grynujų sąnaudų finansavimo, panaikinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Remiantis Universaliųjų paslaugų direktyvos 4, 8, 25 ir 46 konstatuojamosiomis dalimis:
„(4) Teikiant universaliasias paslaugas (tai yra apibrėžtą minimalų paslaugų rinkinį visiems galutiniams paslaugų gavėjams prieinama kaina), kai kurios paslaugos kai kuriems galutiniams paslaugų gavėjams gali būti teikiamos skirtingomis nei rinkos kainomis. <...>
<...>
(8) Pagrindinis universaliųjų paslaugų reikalavimas – paslaugų gavėjų prašymu teikti jiems sujungimą su viešuoju telefono ryšio tinklu fiksuotoje vietoje prieinama kaina. <...>
<...>
(25) <...> Valstybėms narėms neleidžiama rinkos dalyviams nustatyti finansinių įnašų, susijusių su priemonėmis, kurios nepriskiriamos universaliųjų paslaugų įpareigojimams. Atskiros valstybės narės gali taikyti specialias priemones (nepriskiriamas universaliųjų paslaugų įpareigojimų apimtį [apimčiai]) ir finansuoti jas pagal Bendrijos teisę, bet ne iš rinkos dalyvių surinktų įnašų [ne iš įnašų, surinktų iš rinkos dalyvių].
<...>

(46) Kai valstybė narė nori užtikrinti kitų specifinių paslaugų teikimą visoje savo teritorijoje, tokie įpareigojimai turėtų būti taikomi sąnaudų ekonomiško pagrindu, netaikant universaliųjų paslaugų įpareigojimų. <...>“

4 Šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Šioje direktyvoje nustatomos galutinių paslaugų gavėjų teisės ir atitinkami viešuosius elektroninių ryšių tinklus bei paslaugas teikiančių įmonių įpareigojimai. Siekiant užtikrinti universaliųjų paslaugų teikimą atvirų ir konkurencinių rinkų aplinkoje, šioje direktyvoje apibrėžiamas minimalus nustatytos kokybės paslaugų, kurias gali gauti visi galutiniai paslaugų gavėjai [kurios turi būti prieinamos visiems galutiniams paslaugų gavėjams] priimtinais kainomis atsižvelgiant į konkrečias nacionalines sąlygas ir neiškraipant konkurencijos, rinkinys. Šioje direktyvoje taip pat nustatomi įpareigojimai teikti tam tikras privalomas paslaugas.“

5 Šios direktyvos II skyriuje „Įpareigojimai teikti universaliasias paslaugas, įskaitant socialinius įpareigojimus“ yra 3–9 straipsniai, susiję atitinkamai su universaliųjų paslaugų prieinamumu (3 straipsnis), prieigos fiksuotoje vietoje teikimu ir telefono ryšio paslaugų teikimu (4 straipsnis), informacijos apie abonentus teikimo paslaugomis ir abonentų knygomis (5 straipsnis), taksofonais (6 straipsnis), neįgaliesiems paslaugų gavėjams skirtomis specialiomis priemonėmis (7 straipsnis), įmonių, kurioms pavesta teikti universaliasias paslaugas, skyrimo tvarka (8 straipsnis) ir galimybė reikalauti, kad paskirtieji ūkio subjektai vartotojams suteiktų specialias tarifų pasirinkimo galimybes arba paketus, kurie skiriasi nuo įprastomis komercinėmis sąlygomis taikomų tarifų, visų pirma siekdamas užtikrinti, kad mažas pajamas gaunantys ar specialiųjų socialinių poreikių turintys asmenys nevengtų naudotis šios direktyvos II skyriuje nurodytomis paslaugomis (9 straipsnis).

6 Remiantis Universaliųjų paslaugų direktyvos 3 straipsnio „Universaliųjų paslaugų prieinamumas“ 1 dalimi:

„Valstybės narės užtikrina, kad jų teritorijoje, nepriklausomai nuo geografinės vietos ir atsižvelgiant į konkrečias nacionalines sąlygas, prieinama kaina visiems galutiniams paslaugų gavėjams būtų prieinamos nurodytos kokybės šioje direktyvoje [šiam skyriuje] nustatytos paslaugos.“

7 Šios direktyvos 4 straipsnyje „Prieigos fiksuotoje vietoje teikimas ir telefono ryšio paslaugų teikimas“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad bent vienas ūkio subjektas tenkintų visus pagrįstus prašymus dėl sujungimo su viešuoju ryšių tinklu fiksuotoje vietoje.

2. Teikiamas sujungimas turi suteikti galimybę užtikrinti balso, faksimilės ir duomenų perdavimą tokiu pajėgumu, kokio pakanka veiksmingai interneto prieigai atsižvelgiant į daugumos abonentų naudojamą technologijas ir technologines galimybes.

3. Valstybės narės užtikrina, kad bent vienas ūkio subjektas tenkintų visus pagrįstus prašymus teikti 1 dalyje nurodytu tinklu viešąją telefono ryšio paslaugą, sudarančią galimybę inicijuoti ir gauti nacionalinius bei tarptautinius skambučius.“

8 Šios direktyvos 9 straipsnio „Tarifų prieinamumas“ 1–3 dalys suformuluotos taip:

„1. Nacionalinės reguliavimo institucijos stebi 4–7 straipsniuose nurodytų paslaugų, kurias teikia paskirtasis ūkio subjektas, vykdydamas universaliųjų paslaugų teikimo įpareigojimą, arba kurios teikiamos rinkoje be tokio paskyrimo, mažmeninių tarifų pokyčius ir dydį, ypač juos lyginamos su nacionalinėmis vartotojų kainomis ir pajamomis.

2. Valstybės narės, atsižvelgdamos į nacionalines sąlygas, gali reikalauti, kad paskirtieji ūkio subjektai vartotojams suteiktų tarifų pasirinkimo galimybes arba paketus, kurie skiriasi nuo įprastomis komercinėmis sąlygomis taikomų tarifų, visų pirma siekdamos užtikrinti, kad mažas pajamas gaunantys ar specialiųjų socialinių poreikių turintys asmenys nevengtų prisijungti prie 4 straipsnio 1 dalyje nurodyto tinklo ir naudotis 4 straipsnio 3 dalyje bei 5, 6 ir 7 straipsniuose nurodytomis paslaugomis, kurioms taikomi universali[ų] paslaugų teikimo įpareigojimai, ir kurias teikia paskirtieji ūkio subjektai.

3. Numatydamas, kad paskirtosios įmonės privalo suteikti specialių tarifų pasirinkimo galimybes arba laikytis nustatytų aukščiausių ar vidutinių pagal geografinius rajonus kainų [laikytis nustatytų tarifų apribojimų, nediskriminuoti geografiniu pagrindu] ar [laikytis] kitų panašių reikalavimų, valstybės narės taip pat gali užtikrinti, kad, nustačius, jog tam tikri vartotojai turi mažas pajamas ar specialius socialinius poreikius, jiems būtų teikiama parama.“

- 9 Tos pačios direktyvos 12 straipsnyje numatyta grynųjų sąnaudų, patirtų vykdant įpareigojimus teikti universaliąsias paslaugas, kuriuos nacionalinės reguliavimo institucijos turi nustatyti tuo atveju, jei mano, kad universaliųjų paslaugų teikimas jas teikti paskirtoms įmonėms gali būti nepagrįstai didelė prievolė, apskaičiavimo tvarka.
- 10 Remiantis Universaliųjų paslaugų direktyvos 13 straipsnio „Įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas finansavimas“ 1 dalimi:

„Kai, remdamosi 12 straipsnyje nurodytu grynųjų sąnaudų apskaičiavimu, nacionalinės reguliavimo institucijos nustato, kad įmonei universaliosios paslaugos įpareigojimai yra nepagrįstai didelė prievolė, valstybės narės paskirtosios įmonės prašymu nusprendžia:

<...>

b) paskirstyti universaliųjų paslaugų įpareigojimų grynąsias sąnaudas elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjams.“

- 11 Šios direktyvos 32 straipsnyje „Papildomos privalomos[ios] paslaugos“ numatyta:

„Valstybės narės gali nuspręsti, kad papildomai prie paslaugų, teikiamų pagal II skyriuje apibrėžtus universaliųjų paslaugų įpareigojimus, jų teritorijoje būtų viešai prieinamos kitos paslaugos, bet tokiais atvejais konkrečioms įmonėms negalima taikyti kompensacijų mechanizmo [negalima taikyti kompensacijų mechanizmo, grindžiamo konkrečių įmonių dalyvavimu].“

- 12 Remiantis 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL L 108, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 349), iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL L 337, p. 37, toliau – Pagrindų direktyva), 2 straipsnio j punktu:

„universalioji paslauga“ – minimalus nurodytos kokybės paslaugų rinkinys, apibrėžtas Direktyvoje 2002/22/EB (Universaliųjų paslaugų direktyva), kuris prieinamas visiems paslaugų gavėjams, nepriklausomai nuo geografinės vietos ir, atsižvelgiant į specifines nacionalines sąlygas, prieinama kaina.“

Belgijos teisė

- 13 2005 m. birželio 13 d. Elektroninių ryšių įstatymo (*Belgisch Staatsblad*, 2005 m. birželio 20 d., p. 28070, toliau – 2005 m. birželio 13 d. įstatymas) 74 straipsnis, iš dalies pakeistas 2012 m. liepos 10 d. Įstatymo dėl įvairių nuostatų elektroninių ryšių srityje (*Belgisch Staatsblad*, 2012 m. liepos 25 d., p. 40969, toliau – 2012 m. liepos 10 d. įstatymas) 50 straipsniu, suformuluotas taip:

„1. Socialinių universaliųjų paslaugų komponentą sudaro specialūs tarifai, kuriuos tam tikroms naudoms gavėjų kategorijoms taiko 2 ir 3 dalyse nurodyti operatoriai, teikiantys vartotojams viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas.

<...>

2. Viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas teikiantys operatoriai, kurių apyvarta iš šių paslaugų yra didesnė nei 50 mln. EUR, taiko 1 dalyje nurodytą socialinį universaliųjų paslaugų komponentą.

<...>

3. Viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas teikiantys operatoriai, kurių apyvarta iš šių paslaugų yra 50 mln. EUR arba mažesnė ir kurie pateikė [Belgijos pašto paslaugų ir telekomunikacijų] institutui [(toliau – Institutas)] paraišką dėl ketinimo taikyti 1 dalyje nurodytą socialinį universaliųjų paslaugų komponentą fiksuotame arba judriajame antžeminiame tinkle arba abiejuose tinkluose, taiko šį komponentą penkerius metus.

<...>“

- 14 2005 m. birželio 13 d. įstatymo 74/1 straipsnis, įterptas į šį įstatymą 2012 m. liepos 10 d. įstatymo 51 straipsniu, suformuluotas taip:

„1. Jeigu, Instituto nuomone, socialinio komponento taikymas gali būti nepagrįstai didelė prievolė paslaugų teikėjui, Institutas reikalauja, kad kiekvienas socialinių tarifų teikėjas pateiktų šio straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją, ir apskaičiuoja grynąsias sąnaudas.

2. Socialinių tarifų teikėjai 137 straipsnio 2 dalyje nurodytais būdais vėliausiai iki kalendorinių metų, einančių po atitinkamų metų, rugpjūčio 1 d. praneša Institutui indeksuotą atitinkamais metais patirtų sąnaudų sumą, kuri apskaičiuojama taikant priede nustatytą apskaičiavimo metodą.

<...>

3. Institutas nustato, kad kiekvienam atitinkamam paslaugų teikėjui tenka nepagrįstai didelė prievolė, jeigu socialinio universaliųjų paslaugų komponento taikymas, atsižvelgiant į paslaugų teikėjo galimybę jį taikyti, remiantis visomis su juo susijusiomis aplinkybėmis, be kita ko, jo įrengimų būkle, ekonomine ir finansine padėtimi ir turima viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų rinkos dalimi, yra per didelė našta.

4. Dėl universaliųjų paslaugų, teikiamų taikant socialinius tarifus, įsteigiamas fondas, iš kurio kompensuojama socialinių tarifų teikėjams, kuriems socialinio universaliųjų paslaugų komponento taikymas yra nepagrįstai didelė prievolė ir kurie dėl šios priežasties pateikė prašymą Institutui. Kompensacija atitinka operatoriaus, kuriam socialinio universaliųjų paslaugų komponento taikymas yra nepagrįstai didelė prievolė, patirtas grynąsias sąnaudas. Fondas yra juridinis asmuo, kurį valdo Institutas.

Fondas finansuojamas iš operatorių, kurie taiko socialinį universaliųjų paslaugų komponentą, įnašų.

Įnašai apskaičiuojami atsižvelgiant į apyvartą iš viešai prieinamų elektroninių ryšių paslaugų.

Apyvarta, į kurią atsižvelgiama, atitinka apyvartą neatskaičius mokesčių, gautą teikiant viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas nacionalinėje teritorijoje pagal 95 straipsnio 2 dalį.

Fondo administravimo išlaidas sudaro visos su fondo veikla susijusios išlaidos, įskaitant tas, kurios būtinos nustatant sąnaudų modelį, pagrįstą teoriniu veiksmingo operatoriaus pavyzdžiu pagal elektroninių ryšių tinklo, kuriame taikomas socialinis universaliųjų paslaugų komponentas, rūši. Pasikonsultavus su Ministrų taryba, Karaliaus dekretu nustatoma didžiausia fondo administravimo išlaidų suma.

Fondo administravimo išlaidas padengia antroje pastraipoje nurodyti operatoriai atsižvelgiant į trečioje pastraipoje nurodytą jų apyvartą.

5. Pasikonsultavus su Ministrų taryba ir gavus Instituto nuomonę, Karaliaus dekretu nustatoma išsami šio mechanizmo veikimo tvarka.“

- 15 Remiantis 2012 m. liepos 10 d. įstatymo 146 straipsnio antra pastraipa, 2005 m. birželio 13 d. įstatymo 51 straipsnis įsigaliojo „nuo 2005 m. birželio 30 d.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 16 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad po to, kai buvo priimti, be kita ko, sprendimai *Komisija / Belgija* (C-222/08, EU:C:2010:583) ir *Base ir kt.* (C-389/08, EU:C:2010:584), Belgijos įstatymų leidėjas priėmė 2012 m. liepos 10 d. įstatymą, siekdamas pakeisti universaliųjų paslaugų finansavimo mechanizmą, visų pirma kiek tai susiję su socialiniais telefonijos tarifais, nurodytais 2007 m. balandžio 25 d. įstatyme dėl įvairių nuostatų (IV) (*Belgisch Staatsblad*, 2007 m. gegužės 8 d., p. 25103), kuriuo pakeistas ir išaiškintas 2005 m. birželio 13 d. įstatymas.
- 17 2013 m. sausio 28 d. *Base Company* ir *Mobistar* – du operatoriai, teikiantys elektroninių ryšių paslaugas Belgijoje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pareiškė ieškinį, juo prašė panaikinti 2012 m. liepos 10 d. įstatymo 50, 51 ir 146 straipsnius, kuriuose nustatomas sektorinis grynųjų sąnaudų, susijusių su judriojo ryšio ir (arba) interneto abonementų paslaugų kaip „socialinio universaliųjų paslaugų komponento“, kurį, remiantis šiuo įstatymu, sudaro specialūs tarifai tam tikroms gavėjų kategorijoms, elementų pasiūla, finansavimo mechanizmas, pagal kurį operatoriai, kurių apyvarta siekia ar viršija šiame įstatyme numatytąją, įpareigojami mokėti finansinį įnašą.
- 18 Grįsdamos savo ieškinį *Base Company* ir *Mobistar*, be kita ko, tvirtina, kad šios nuostatos neatitinka Konstitucijos 10 ir 11 straipsnių, aiškinamų atsižvelgiant į jos 170 ir 172 straipsnius, ir Universaliųjų paslaugų direktyvos 9 ir 32 straipsnių.
- 19 *Base Company* ir *Mobistar* mano, kad įpareigojimas prisidėti prie grynųjų sąnaudų, susijusių su judriojo ryšio ir (arba) interneto abonementų paslaugų teikimu, finansavimo, joms tenkantis nuo tada, kai 2012 m. liepos 10 d. įstatymu buvo padaryti pakeitimai, prieštarauja Sąjungos teisei. Šių įmonių manymu, jos diskriminuojamos, palyginti su tais mokesčių mokėtojais, kuriems nenustatytas įpareigojimas mokėti įmokas, pagrįstas Sąjungos teisei prieštaraujančiomis nacionalinės teisės nuostatomis.
- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad 2005 m. birželio 13 d. įstatymo 74/1 straipsniu, įterptu 2012 m. liepos 10 d. įstatymo 51 straipsniu, įsteigtas „Universaliųjų paslaugų, teikiamų taikant socialinius tarifus, fondas“, iš kurio kompensuojama socialinių tarifų teikėjams, kuriems socialinio universaliųjų paslaugų komponento taikymas yra nepagrįstai didelė prievolė. Šis fondas finansuojamas iš operatorių, kurie taiko šį socialinį komponentą, ir operatorių, kurie siūlo

judriojo ryšio ir (arba) interneto abonementų paslaugas, įnašų. Šis teismas paaškina, kad nustatydamas tokį finansavimo mechanizmą Belgijos įstatymų leidėjas pasinaudojo Universaliųjų paslaugų direktyvos 13 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybe.

- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl 2012 m. liepos 10 d. įstatymo nuostatų atitikties Universaliųjų paslaugų direktyvai, nes, jo nuomone, visų pirma iš šios direktyvos 9 straipsnio matyti, kad socialinis universaliųjų paslaugų komponentas neapima šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje nurodyto „balso, faksimilės ir duomenų perdavimo tokiu pajėgumu, kokio pakanka veiksmingai interneto prieigai“. Minėtas teismas pažymi, kad tos pačios direktyvos 32 straipsnyje numatyta, jog valstybės narės gali nuspręsti, kad papildomai prie paslaugų, teikiamų pagal universaliųjų paslaugų įpareigojimus, būtų viešai prieinamos kitos privalomosios paslaugos, bet tokiais atvejais negalima taikyti kompensacijų mechanizmo, grindžiamo operatorių dalyvavimu.
- 22 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jo nagrinėjamoje byloje *Ministerraad* paaškino, jog visos 2012 m. liepos 10 d. įstatymu nustatytas universaliųjų paslaugų paketas buvo sudarytas manant, kad pagal Universaliųjų paslaugų direktyvos 9 straipsnio 3 dalį leidžiama teikti paramą vartotojams dėl kitų nei šios direktyvos 4–7 straipsniuose nurodytų paslaugų, taigi ir dėl judriojo ryšio ir (arba) interneto abonementų paslaugų.
- 23 Šiomis aplinkybėmis *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Universaliųjų paslaugų direktyvą, konkrečiai kalbant, jos 9 ir 32 straipsnius, reikia aiškinti taip, kad socialinis universaliųjų paslaugų tarifas ir Universaliųjų paslaugų direktyvos 13 straipsnio 1 dalies b punkte numatytas kompensavimo mechanizmas taikomi ne tik elektroniniams ryšiams per telefoną, sujungtą su viešuoju ryšio tinklu fiksuotoje vietoje, bet ir judriojo telefono ryšio ir (arba) interneto abonementų paslaugoms?
 2. Ar Universaliųjų paslaugų direktyvos 9 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją valstybėms narėms leidžiama suteikti universaliųjų paslaugų specialių tarifų pasirinkimo galimybes ir kitų nei šios direktyvos 9 straipsnio 2 dalyje numatytų paslaugų atveju?
 3. Jeigu į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų atsakyta neigiamai: ar nagrinėjamos Universaliųjų paslaugų direktyvos nuostatos suderinamos su lygybės principu, kuris, be kita ko, įtvirtintas Chartijos 20 straipsnyje?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 24 Savo pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Universaliųjų paslaugų direktyva turi būti aiškinama taip, kad specialūs tarifai ir finansavimo mechanizmas, numatyti atitinkamai šios direktyvos 9 straipsnyje ir 13 straipsnio 1 dalies b punkte, taikomi judriojo ryšio ir (arba) interneto abonementų paslaugoms.
- 25 Pažymėtina, kad, remiantis Universaliųjų paslaugų direktyvos 1 straipsnio 2 dalimi, šios direktyvos tikslas yra apibrėžti, kaip numatyta Pagrindų direktyvos 2 straipsnio j punkte, minimalų nustatytos kokybės paslaugų, kurios turi būti prieinamos visiems galutiniams paslaugų gavėjams priimtinomis kainomis atsižvelgiant į konkrečias nacionalines sąlygas ir neiškraipant konkurencijos, rinkinį. Šis minimalus universaliųjų paslaugų rinkinys apibrėžtas Universaliųjų paslaugų direktyvos II skyriuje.

- 26 Remiantis Universaliųjų paslaugų direktyvos 3 straipsnio 1 dalimi, valstybės narės turi užtikrinti, kad jų teritorijoje, nepaisant geografinės vietos ir atsižvelgiant į konkrečias nacionalines sąlygas, prieinama kaina visiems galutiniams paslaugų gavėjams būtų prieinamos nurodytos kokybės šios direktyvos II skyriuje nustatytos paslaugos.
- 27 Šios direktyvos 4 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad teikiant universaliasias paslaugas, kai kurios jų tam tikriems galutiniams paslaugų gavėjams gali būti teikiamos skirtingomis nei rinkos kainomis.
- 28 Taigi, remiantis šios direktyvos 9 straipsnio 1 ir 2 dalimis, valstybės narės gali reikalauti, kad įmonės, paskirtos užtikrinti universaliųjų paslaugų teikimą, suteiktų tarifų pasirinkimo galimybes arba paketus, kurie skiriasi nuo įprastomis komercinėmis sąlygomis taikomų tarifų, be kita ko, siekdamos užtikrinti, kad mažas pajamas gaunantys ar specialiųjų socialinių poreikių turintys asmenys turėtų prieigą prie tos pačios direktyvos 4–7 straipsniuose apibrėžto minimalaus universaliųjų paslaugų rinkinio.
- 29 Iš Universaliųjų paslaugų direktyvos 9 straipsnio 3 dalies matyti, kad numatydamos, jog įmonės, paskirtos užtikrinti universaliųjų paslaugų teikimą, privalo suteikti specialių tarifų pasirinkimo galimybes arba laikytis nustatytų tarifų apribojimų, nediskriminuoti geografiniu pagrindu ar laikytis kitų panašių reikalavimų, valstybės narės taip pat gali užtikrinti, kad, nustačius, jog tam tikri vartotojai turi mažas pajamas ar specialius socialinius poreikius, jiems būtų teikiama parama.
- 30 Universaliųjų paslaugų direktyvos 13 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta, kad kai, remdamosi šios direktyvos 12 straipsnyje nurodytu grynųjų sąnaudų apskaičiavimu, nacionalinės reguliavimo institucijos nustato, kad įmonėms, paskirtoms vykdyti universaliųjų paslaugų, kaip antai išvardytų šios direktyvos 3–10 straipsniuose, įpareigojimus, tenka nepagrįstai didelė prievolė, valstybės narės vienos iš šių įmonių prašymu nusprendžia paskirstyti šių įpareigojimų grynąsias sąnaudas elektroninių ryšių tinklą ar paslaugų teikėjams.
- 31 Iš visų šių nuostatų matyti, kad specialūs tarifai ir finansavimo mechanizmas, numatyti Universaliųjų paslaugų direktyvos 9 straipsnyje ir 13 straipsnio 1 dalies b punkte, taikomi tik šios direktyvos II skyriuje išvardytoms universaliosioms paslaugoms.
- 32 Esant šioms sąlygoms, reikia patikrinti, ar šiame skyriuje nurodyti universaliųjų paslaugų įpareigojimais apima judriojo ryšio ir (arba) interneto abonementų paslaugas.
- 33 Šiuo klausimu primintina, kad Universaliųjų paslaugų direktyvos 4 straipsnio „Prieigos fiksuotoje vietoje teikimas ir telefono ryšio paslaugų teikimas“ 1 ir 2 dalyse numatyta, jog sujungimas su viešuoju ryšių tinklu fiksuotoje vietoje turi suteikti galimybę užtikrinti balso, faksimilės ir duomenų perdavimą tokiu pajėgumu, kokio pakanka veiksmingai interneto prieigai. Šio straipsnio 3 dalyje paaiškinama, kad valstybės narės turi užtikrinti, jog bent vienas ūkio subjektas tenkintų visus pagrįstus prašymus, naudojant sujungimą su viešuoju ryšių tinklu fiksuotoje vietoje, teikti viešąją telefono ryšio paslaugą, sudarančią galimybę inicijuoti ir gauti nacionalinius bei tarptautinius skambučius.
- 34 Taigi, ir Universaliųjų paslaugų direktyvos 4 straipsnio pavadinime, ir šio straipsnio tekste aiškiai nustatoma valstybėms narėms tenkanti pareiga užtikrinti sujungimą su viešuoju ryšių tinklu fiksuotoje vietoje.
- 35 Ši pareiga išplaukia ir iš šios direktyvos 8 konstatuojamosios dalies, kurioje nurodyta, kad pagrindinis universaliųjų paslaugų reikalavimas – galutinių paslaugų gavėjų prašymu teikti jiems sujungimą su viešuoju telefono ryšio tinklu fiksuotoje vietoje prieinama kaina.
- 36 Tačiau reikia konstatuoti, kad terminas „fiksuotoje vietoje“ prieštarauja terminui „judrusis“.

- 37 Todėl manytina, kad, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 46 punkte, Universaliųjų paslaugų direktyvos II skyriuje apibrėžtas minimalus universaliųjų paslaugų rinkinys iš esmės neapima judriojo ryšio paslaugų, nes joms teikti nereikalinga prieiga ir sujungimas su viešuoju ryšių tinklu fiksuotoje vietoje. Be to, manytina, kad šis minimalus rinkinys neapima interneto abonementų paslaugų, teikiamų naudojant judriojo ryšio paslaugas. Tačiau šis rinkinys apima interneto abonementų paslaugas, jeigu joms teikti reikalingas sujungimas su internetu fiksuotoje vietoje.
- 38 Be to, primintina, kad, remiantis Universaliųjų paslaugų direktyvos 32 straipsniu, valstybės narės gali nuspręsti, kad papildomai prie paslaugų, teikiamų pagal šios direktyvos II skyriuje apibrėžtus universaliųjų paslaugų įpareigojimus, jų teritorijoje turi būti viešai prieinamos kitos privalomosios paslaugos.
- 39 Universaliųjų paslaugų direktyvos 25 ir 46 konstatuojamosiose dalyse nurodyta, kad valstybės narės gali taikyti specialias priemones, kurios turėtų atitikti ekonomiškumo kriterijų ir nepatekti į universaliųjų paslaugų įpareigojimų taikymo sritį.
- 40 Taigi, valstybės narės gali pačios nuspręsti, ar judriojo ryšio paslaugas, įskaitant interneto abonementų paslaugas, teikiamas naudojant judriojo ryšio paslaugas, laikyti papildomomis privalomosiomis paslaugomis, kaip tai suprantama pagal Universaliųjų paslaugų direktyvos 32 straipsnį.
- 41 Tačiau, remiantis šiuo straipsniu, kai valstybės narės nusprendžia savo teritorijoje padaryti viešai prieinamas papildomas privalomasias paslaugas, negalima taikyti šių paslaugų finansavimo mechanizmo, grindžiamo konkrečių įmonių dalyvavimu. Todėl Universaliųjų paslaugų direktyvos 13 straipsnio 1 dalies b punkte numatytas finansavimo mechanizmas negali būti išplėstas taip, kad apimtų tokias paslaugas.
- 42 Kaip nurodyta Universaliųjų paslaugų direktyvos 25 konstatuojamojoje dalyje, valstybėms narėms neleidžiama rinkos dalyviams nustatyti finansinių įnašų, susijusių su priemonėmis, kurios nepriskiriamos prie universaliųjų paslaugų įpareigojimų. Todėl nors kiekviena valstybė narė gali finansuoti specialias priemones laikydamosi Sąjungos teisės, ji to negali daryti iš įnašų, surinktų iš rinkos dalyvių.
- 43 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti, kad Universaliųjų paslaugų direktyva turi būti aiškinama taip, kad specialūs tarifai ir finansavimo mechanizmas, numatyti atitinkamai šios direktyvos 9 straipsnyje ir 13 straipsnio 1 dalies b punkte, taikomi interneto abonementų paslaugoms, kurioms teikti reikalingas sujungimas su internetu fiksuotoje vietoje, tačiau netaikomi judriojo ryšio paslaugoms, įskaitant interneto abonementų paslaugas, teikiamas naudojant šias judriojo ryšio paslaugas. Jeigu pastarosios paslaugos nacionalinėje teritorijoje padaromos viešai prieinamos kaip „papildomos privalomos[ios] paslaugos“, kaip jos suprantamos pagal Universaliųjų paslaugų direktyvos 32 straipsnį, jų finansavimas pagal nacionalinę teisę negali būti užtikrinamas mechanizmu, grindžiamu konkrečių įmonių dalyvavimu.

Dėl trečiojo klausimo

- 44 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tuo atveju, jeigu į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų atsakyta neigiamai, iš esmės klausia, ar Universaliųjų paslaugų direktyvos 9 straipsnis ir 13 straipsnio 1 dalies b punktas galioja, atsižvelgiant į Chartijos 20 straipsnyje įtvirtintą lygybės principą.
- 45 Primintina, kad kai nacionaliniame teisme iškeliamas Sąjungos institucijos priimto akto galiojimo klausimas, šis teismas turi nuspręsti, ar jo sprendimui priimti būtinas sprendimas šiuo klausimu, taigi, ar būtina dėl to kreiptis į Teisingumo Teismą, kad šis priimtų sprendimą šiuo klausimu. Todėl jeigu

nacionalinio teismo pateikti klausimai susiję su Sąjungos teisės normos galiojimu, Teisingumo Teismas iš esmės privalo priimti sprendimą (Nutarties *Adiamix*, C-368/12, EU:C:2013:257, 16 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

- 46 Tačiau vadovaujantis bendradarbiavimo dvasia, kuri turi vyrauti procese dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, būtina, kad nacionalinis teismas savo prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytų aiškias priežastis, dėl kurių mano, kad atsakymas į jo klausimus dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ir galiojimo yra reikalingas sprendžiant ginčą (Nutarties *Adiamix*, C-368/12, EU:C:2013:257, 21 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 47 Šiomis aplinkybėmis svarbu, kad nacionalinis teismas visų pirma nurodytų konkrečias priežastis, paskatinusias jį iškelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų galiojimo, ir pateiktų negaliojimo motyvus, į kuriuos, jo manymu, būtų galima atitinkamai atsižvelgti (Nutarties *Adiamix*, C-368/12, EU:C:2013:257, 22 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 48 Šiuo klausimu taip pat pažymėtina, kad, kaip matyti iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos, sprendimuose dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija turi ne tik leisti Teisingumo Teismui pateikti naudingus atsakymus, bet ir suteikti valstybių narių vyriausybėms ir kitiems suinteresuotiesiems asmenims galimybę pateikti pastabas pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį. Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad ši galimybė būtų išsaugota, nes pagal minėtą nuostatą suinteresuotosioms šalims pateikiami tik sprendimai dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą kartu su vertimu į kiekvienos valstybės narės oficialiąją kalbą, tačiau nepateikiami nacionalinės bylos dokumentai, kuriuos prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas prireikus perduoda Teisingumo Teismui (Nutarties *Adiamix*, C-368/12, EU:C:2013:257, 24 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 49 Pažymėtina, kad nacionalinis teismas savo sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepateikė informacijos arba paaiškinimų nei dėl faktinių ar teisinių aplinkybių, iš kurių būtų galima spręsti apie Chartijos 20 straipsnyje įtvirtinto lygybės principo pažeidimą, nei dėl priežasčių, paskatinusių jį iškelti klausimą dėl Universaliųjų paslaugų direktyvos 9 straipsnio ir 13 straipsnio 1 dalies b punkto galiojimo.
- 50 Šiomis sąlygomis Teisingumo Teismui nepateikta faktinių ar teisinių aplinkybių, būtinų naudingai atsakyti į jam pateiktą klausimą.
- 51 Todėl trečiasis klausimas yra nepriimtinas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis (Universaliųjų paslaugų direktyva), iš dalies pakeista 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/136/EB, turi būti aiškinama taip, kad specialūs tarifai ir finansavimo mechanizmas, numatyti atitinkamai šios direktyvos 9 straipsnyje ir 13 straipsnio 1 dalies b punkte, taikomi interneto abonementų paslaugoms, kurioms teikti reikalingas sujungimas su internetu fiksuotoje vietoje, tačiau netaikomi judriojo ryšio paslaugoms, įskaitant

interneto abonementų paslaugas, teikiamas naudojant šias judriojo ryšio paslaugas. Jeigu pastarosios paslaugos nacionalinėje teritorijoje padaromos viešai prieinamos kaip „papildomos privalomos[ios] paslaugos“, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2002/22, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/136, 32 straipsnį, jų finansavimas pagal nacionalinę teisę negali būti užtikrinamas mechanizmu, grindžiamu konkrečių įmonių dalyvavimu.

Parašai.